

Η τάξη ως πλήθος εργατικών χεριών Άρθρο του Θοδωρή Σάρα στο Ροσινάντε

autopoiesis.squat.gr

Οι επιχειρήσεις στη διάρκεια των τελευταίων τριών δεκαετιών, προσαρμόζουν τις δομές και τις διαδικασίες τους στο μοντέλο της ελαστικής συσσώρευσης του κεφαλαίου, με σκοπό να μειώσουν το υψηλό κόστος της εργασίας, στην περίοδο του φορντισμού όπου κράτος, εργοδοτικές και εργατικές οργανώσεις ρύθμιζαν τις ανταγωνιστικές τους σχέσεις μέσα από τη θέσμιση παρεμβατικών πολιτικών προνοιακού τύπου. Η έρευνα των καταναλωτικών συνηθειών του πλήθους των εργαζόμενων, η εισαγωγή νέων τεχνολογιών πληροφορίας επέτρεψαν τη μείωση του χρόνου παραγωγής και κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, αυξάνοντας έτσι την παραγωγικότητα της εργασίας. Στη νέα φάση η αξία του εμπορεύματος αποκτά και μία τρίτη διάσταση αυτή της συμβολικής αξίας (δίπλα στην αξία χρήση και την ανταλλακτική αξία) οδηγώντας στην κοινωνία του θεάματος, των δικτύων και της πληροφορίας.

Η ελαστική συσσώρευση αφορά τα είδη ρύθμισης της σχέσης ανάμεσα σε κεφάλαιο και εργασία, τις ώρες και τις μεθόδους εργασίας, και φυσικά την αγορά εργασίας. Βασικός στόχος είναι η μείωση του χρόνου ανακύκλωσης του κεφαλαίου τόσο στο επίπεδο της παραγωγής όσο και στο επίπεδο της κυκλοφορίας, μέσα από τη διαρκή προσαρμογή των συστημάτων οργάνωσης της παραγωγής, στις αλλαγές που γίνονται με την εισαγωγή τεχνολογίας, νέων καταναλωτικών προτύπων, νέων Life styles κλπ πάντα με σκοπό την αύξηση της εκμετάλλευσης των μισθωτών σκλάβων, και επομένως της παραγόμενης υπεραξίας.

Κατά τη μετάβαση στην ελαστική συσσώρευση συντελούνται αλλαγές 1) στην οργάνωση της παραγωγικής διαδικασίας, με στόχο την παραγωγή στον ακριβή χρόνο (just in time production) 2) στη διεύθυνση της παραγωγής με την εισαγωγή της Διοίκησης ολικής Ποιότητας, που στοχεύει στην ενσωμάτωση της εργασίας στην κυρίαρχη οργανωτική κουλτούρα της επιχείρησης μέσα από την εσωτερίκευση των σκοπών, των στόχων και των αξιών της επιχείρησης, και τη χρήση της κοινωνικής έρευνας και επιστήμης. 3) στην εκτέλεση της εργασίας, με την ελαστικοποίηση της και τη διάσπαση της σε παράλληλους κόσμους, που διαπλέκονται μεταξύ τους (μερική απασχόληση, αυτοαπασχόληση κλπ)

Η γενίκευση των επισφαλών σχέσεων εργασίας απορρυθμίζει το προηγούμενο φορντικό στάδιο οργάνωσης της παραγωγής, αποδομώντας το σύνολο της εργατικής τάξης σε ένα πλήθος χεριών εργασίας με χαρακτηριστικά ανέργων (βιομηχανικός εφεδρικός στρατός εργασίας). Οι πρεκάριοι, μισο-εργάτες μισο-άνεργοι, βρίσκονται κυριολεκτικά με την εργατική τους δύναμη “παραπόδας”, “απελευθερωμένοι” από το σταθερό συμβόλαιο, διαμορφώνοντας μία “δύναμη ταχείας επέμβασης”, σε οποιοδήποτε τομέα της καπιταλιστικής συσσώρευσης κληθούν να υπηρετήσουν.

Η ελαστικοποίηση των σχέσεων εργασίας δεν οδηγεί σε μία αποβιομηχάνιση της καπιταλιστικής κοινωνίας ή σε μία μείωση του πληθυσμού της εργατικής τάξης, αλλά αντίθετα σε αύξηση της. Με το πέρασμα στη μεταφορντική εποχή των δικτύων δεν αίρεται η εκμετάλλευση των εργατών από τα αφεντικά, δεν εξαφανίζεται η εργατική τάξη αλλά αλλάζουν οι μέθοδοι με τις οποίες, η εκμετάλλευση γίνεται παραγωγικότερη. Όσο μάλιστα αυξάνεται η παραγωγικότητα της κοινωνικής εργασίας τόσο μεγαλύτερη είναι η “πίεση των εργατών πάνω στα μέσα απασχόλησης τους, άρα τόσο πιο επισφαλής είναι ο όρος της ύπαρξής τους: η πούληση της δικής τους δύναμης για την αύξηση του ξένου πλούτου, δηλαδή για την αυτοαξιοποίηση του κεφαλαίου”. (Κάρλ Μάρξ, Το κεφάλαιο τόμος 1ος Το προτσές της συσσώρευσης του Κεφαλαίου)

Κάτω από τις συνθήκες επισφάλειας η εργασία εσωτερικεύει ακόμα περισσότερο τη πειθάρχηση στους σκοπούς της εκάστοτε επιχείρησης, αυξάνοντας έτσι τη δύναμη του κεφαλαίου πάνω στην εργασία. Όπως όλες οι μέθοδοι αύξησης της κοινωνικής παραγωγικής δύναμης έτσι και η εισαγωγή των νέων τρόπων οργάνωσης της εργασίας εφαρμόζονται σε βάρος του ατομικού εργάτη· και μετατρέπονται σε μέσα κυριαρχίας και εκμετάλλευσης του παραγωγού, κολοβώνοντας τον εργάτη κάνοντας τον μερικό άνθρωπο, υποβιβάζοντας τον σε εξάρτημα της μηχανής, μετατρέποντας όλο το χρόνο της ζωής του σε χρόνο εργασίας. (Κάρλ Μαρξ, ο.π)

Η ποιοτική διαφοροποίηση ανάμεσα στο σήμερα και το χθες των μεθόδων εκμετάλλευσης μας από τα αφεντικά, αφορά την αναγωγή της εργατικής δύναμης σε πληροφορία, την προσομοίωση της σε ψηφία μέσα σε τεράστιες βάσεις δεδομένων. Αυτή η πληροφοριοποίηση επιτρέπει τη διαρκή διάχυση της, τη διαρκή ευέλικτη προσαρμογή της στις ανάγκες του θεάματος, της κατανάλωσης, του life – styling, των οικονομικών κύκλων της συσσώρευσης. Έτσι η εργασιακή δύναμη διαπερνά τα σύνορα των συστημάτων σε παγκόσμιο και τοπικό επίπεδο, ρέει από περιοχή σε περιοχή, από επιχείρηση σε επιχείρηση, από τομέα δραστηριότητας σε τομέα δραστηριότητας, απελευθερωμένη από τα χωρικά και χρονικά όρια των προηγούμενων εποχών. Όλες οι εκφράσεις της καθημερινής ζωής των εργατών (εργασία, σχολείο, οικογένεια, συνήθειες, κλπ) προσαρμόζονται στη δια βίου μεταβολή των ορέξεων του κεφαλαίου, στο εφήμερο των καπιταλιστικών κύκλων συσσώρευσης. οδηγώντας τελικά στον κατακερματισμό των ατομικών και συλλογικών ταυτοτήτων και τη σχιζοφρένεια.

Η γενίκευση των επισφαλών σχέσεων εργασίας μετατρέπει την τάξη των προλετάρων σε ένα νομάδα, που η απελευθέρωση του βρίσκεται μέσα στην αναζήτηση νέων μορφών σύγκρουσης με το κεφάλαιο. Η σύγκρουση αυτή δεν πρέπει να περιοριστεί στο οικονομικό επίπεδο, γύρω από την αξίωση ενός νέου συστήματος ρύθμισης των σχέσεων εκμετάλλευσης, αλλά να επεκταθεί στη δημιουργία και διάχυση θεσμών αυτοοργάνωσης της κοινωνικής ζωής, που θα επιτρέπουν στους εργάτες την απεξάρτησή τους από την καπιταλιστική μηχανή της σχιζοφρένειας, και την πραγμάτωση της ευτυχίας μέσα από την ισότητα και την αλληλεγγύη όλων.